

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Octubre de 1996 * núm. 231

Trumfos?

Façanes

Els amants de passejar pel poble sense frissar i observar el que els envolta estan d'enhorabona, ja que comencen a esser molts els llorencins que s'han decidit a rentar la cara a les seves cases i arreglar les façanes. Uns es decanten per treure la pedra, altres per donar-les una passada de pintura, uns tercers les forren de materials naturals, sien pedres o maresos, altres simplement les refereixen d'arenat per tapar aquells cantons blancs tan poc estètics. Si la moda continua, d'aquí a poc anys la pobra i lletja imatge del poble haurà canviat sensiblement i tots ens en podrem congratular.

Tot això haurà estat possible, però, gràcies a les iniciatives dels particulars, ja que el nostre Consistori, a diferència de molts altres de Mallorca, no només no concedeix cap tipus d'ajuda en aquest sentit, sinó que ni tan sols fa passes perquè les concedeixin les institucions autonòmiques. Efectivament, en el BOCAIB de dia 1er de juny d'enguany es destinaven una sèrie d'ajudes per a les cases dels pobles els Ajuntaments dels quals s'adherissin a la campanya per al millorament de les façanes. D'aquesta manera els particulars es farien càrrec del 60% del projecte, el Consell Insular del 25% i l'Ajuntament del 15% restant. El termini per adherir-se a la campanya acabava el dia 28 de juny, i el nostre Ajuntament no va considerar oportú signar el conveni i va deixar passar l'oportunitat. És tan poc l'interès que hi té qui ni tan sols perdona el permís d'obres, maldament es tracti d'una quantitat insignificant si la comparam amb el pressupost total del projecte.

Es ver que si ens haguéssim adherit a la campanya les obres de millora de les façanes haurien d'haver estat recolzades per projectes signats per professionals, però també ho és que així comptarien amb una garantia quant a l'estètica, i que els arquitectes llorencins, a més dels particulars, també en traurien el seu profit. I no és poc important el tema de l'estètica, perquè així com veiem que van les coses qualcú podria fer una verdadera barbaritat i l'Ajuntament no hi diria ni pruna.

Mentrestant, duen a terme plans d'embelliment a la zona costanera, tant a Cala Millor com a S'Illet, parlen d'invertir centenars de milions a l'avinguda de les Palmeres de Sa Coma, estudien la possibilitat de construir un auditorium... En canvi aquí, fins i tot els empedrats han d'anar a compte dels veïns si volen sortir de les típiques rajoletes de pastilla, amb la llastimosa excepció dels *tobogans* de la carretera d'Artà.

I ja que parlem de façanes, no estaria gens malament que les cases dels comptadors de GESA mantinguessin una certa unitat, ja que n'hi ha de metall, de plàstic transparent i opac i de fusta. Però no cal fer-se gaire il·lusions en relació a una empresa que manté aquelles horroroses trunelles negres de cables d'electricitat.

Ja ho hem dit abans: tanta sort dels particulars, perquè si hem d'esperar que les institucions i empreses públiques se'n cuidin, estam ben arreglats.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Octubre de 1996

Número 231

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Guillem Quina
Joan Santandreu
Guillem Soler

Col·laboren

Josep Cortès	Portada
	Una cussa mosquera 15
	Això era i no és
Guillem Pont	Els 4 clotets 3
Diversos	Batec 4
Nicolau/Simonet	Demografia 5
Diversos	En Ramon Mas 6
Ignasi Umbert	El Sr. Soler 9
Pere Santandreu	Literatura infantil 10
Jaume Galmés	Lira d'Or 11
Pep Corem	Una comèdia 16
PSM	Els comptes 17
Antoni Llull	Aviació comercial 18
Maria Bel Pont	Biblioteca 20
Maria Galmés	Si lleu... 22
	Comptabilitat
Xesc Umbert	El temps 23
Isabel Nicolau	Distribució

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors. De l'Editorial se'n responsabilitzen el Director i el Consell de redacció.

1.- LA DIDA

A dir ver em vaig sorprendre una mica en llegir el cartell on s'anunciava una excursió, el destí de la qual, era LA DIDA, el muntatge teatral d'en Rafel Duran que a hores d'ara -moment de l'edició de la revista- encara s'està representant en el Teatre Principal de Ciutat. I és una sorpresa que m'alegra el cor.

No s'esdevé massa vegades que els llorencins facin cas a altres llorecins.

Salvador Galmés -es capellà Capirró- i la seva obra, ja són una mica patrimoni de tots: Quan ens arribarà la "necessitat" de restaurar adequadament el *Pou vei* o de materialitzar una, més que merescuda, recordança a algun indret de la vila?

Possibilitar, amb diners públics, que llorencins puguin assaborir el treball, una de les dèries, d'en Rafel Duran, els treballs del qual són, a altres indrets, públicament reconeguts i admirats, resulta encara més extraordinari i plausible.

(Serà un fet anecdòtic o és que seguim una bona vena? Si fos així, veïem si serem capaços de no perdre-la).

2.- UNA NOVA REALITAT

Les dades que llegesc a la *Crònica informal* d'en Josep a la proppassada revista m'obliguen a pensar que s'està atracant, a bona marxa, una nova realitat llorencina. El comentari relatiu al padró assenyala:

Persones que viuen a Sant Llorenç:	2.874
Persones que viuen a Son Carrió:	799
Persones que viuen a vora mar:	1.593

Les xifres, per elles mateixes, ja porten a l'obligada reflexió: Sant Llorenç des Cardassar és un terme municipal amb preponderància del nucli urbà de Sant Llorenç. Una preponderància que va minvant i que, prest o tard, l'evidència obligarà a replantejar les relacions entre els diversos nuclis urbans. Dit d'altra manera, el futur s'ha de plantejar de manera global. No amb prepotència des del nucli urbà de Sant Llorenç.

Tots ens haurem de conscienciar del fet (i els polítics haurien de prendre'n bona nota).

3.- FRASES PER PENSAR

No passa sempre, però algunes vegades potser influenciat per incontrolades variables -estat anímic, confluència d'estels, temperatura... ves a saber!- el que es llegeix en un llibre et provoca estranyes sensacions, (aquest és un dels múltiples valors afegits de la lectura) que provoquen llargues, profundes i íntimes reflexions. Llegint "*Eulalia, la Benparlada*" d'Octavi Fullat, m'ha passat -amb aquestes i d'altres frases que m'he sentit obligat a desviar la vista de les lletres per recrear-me amb el seu significat:

"No inventis mai històries ni intrigues. Pren la teva vi-da tal qual. La vida és infinitament més rica que no pas totes les fantasies". (Consell a una joveneta que volia escriure).

"Compte amb les idees que s'autocreuen certes; és preferible mil vegades una humil sensació corporal".

"Dir és quelcom greu, esquinçador. La parla humana separa i trenca".

"L'educació és d'aquesta societat, però no és per a aquesta societat"

4.- EL CAQUIER

La naturalesa no deixa d'oferir-nos lliçons magistrals. Es tracta simplement de tenir els ulls oberts i fer una mica de filosofia barata. Vet aquí la història del caquier.

El caqui és una fruita saborosa i bella. D'un color vermellós-lluent i viu. Que té una molça aigualenca i molla que, si no vas viu, et fa unes taques malcides a la roba. A més, una vegada collit, ràpidament es passa i congria moscardins. Sembla, vist des d'una determinada lògica, que el pes de la fruita ha de guanyar al capoll i que amb certa facilitat ha de caure de l'arbre. Però vet aquí, que després de tants de dies de pluja i vent, els caquiers permaneixen ornats amb les taques vermelles del seus fruits. Malgrat les aparences, els capolls, i també la pell del fruit, han suportat, amb perfecta dignitat, els embats de la pluja i el vent. Qui ho havia de dir? Solament el temps, amb el consegüent procés de maduració, permetrà la caiguda dels fruits. El caquis no cauen quan el vent bufa, sinó quan l'arbre vol.

Certament quan un capoll és ben aferrat a la branca, o una convenciment al cervell, no hi ha embats escadussers que el moguin.

Idò, no són bons -mestres- els caquis?

DOCTOR

En el mes de setembre, en Ramon Mas, *Pisca*, va llegir la seva tesi doctoral a la Universitat de les Illes Balears, per obtenir el títol de Doctor en Informàtica. El tribunal que el va qualificar estava format per catedràtics experts en el tema; n'hi havia de la mateixa Universitat i d'Universitats de França i Anglaterra. La nostra felicitació a en Ramon pels seus treballs i per ajudar a engrugar la llista de doctors llorencins, que encara es mins.

BUNYOLS

Pareix que de cada dia ens agrada més recordar les tradicions que ens han arribat mitjançant les nostres famílies, sobretot quan es tracta de menjar o posar el peu davall la taula. Ens estam referint a la festa de "Ses Verges", i els tradicionals bunyols.

A l'escola, un grapat de mares animades s'arromengaren, es posaren el davantal i totes decidides es posaren a fer bunyols. Aquestes festes que ara es potencien a l'escola abans ho feien dins les famílies, quan encara hi havia temps per dedicar-hi. Ben cert que el temps canvia.

I parlant de tradicions, una d'elles en aquesta festa de "Ses Verges", era que els joves anassin a cantar baix del balcó de les al.lotes fadrines, i elles els treien bunyols i qualche beguda per reforçar la veu. Enguany un grupet de llorencins s'animaren i anaren a enrevoltar poble vestits de "tuneros" i cantant "clavelitos". Des d'aquestes línies volem donar-los ànims i que l'any que ve ens sorprenguin amb una cançó més nostra, que de ben segur els seus padrins els ho podran ensenyar.

SINEV

En Joan Ramis, "Sinev", tal com ell s'identifica, ha estat un dels cinc artistes seleccionats pels organitzadors de

la mostra "España Pictórica" innagurada el mes de setembre al Palazzo Ducale di Revere, a la província de Mantova (Itàlia). En aquesta exposició s'hi pot contemplar la seva obra pictòrica, a més de l'escultòrica. Al mateix temps, també té una exposició a l'hotel Son Vida, de Ciutat.

El nostre coratge a en Joan per seguir la seva trajectòria artística obert a tots els vents del món.

TEATRE

Al pati de Ca Ses Monges, dissabte dia 12 d'octubre, el grup CUT, escenificà "El treball allibera". No sabem si va ésser el títol, o que ens interessa poc el teatre, però es podien comptar amb els dits de la mà les persones que acudiren a veure l'obra.

Aquest grup escenificà un recull d'històries al voltant de l'univers del treball juvenil precari, en un to còmic. Encara que són un grup *amateur*, és un treball digne de veure. Cal que l'àrea cultural posi a l'abast iniciatives com aquesta i a veure si els joves s'animen a anar al teatre.

Des d'aquí volem recolzar aquestes iniciatives, malgrat no estaria de més fer arribar als joves i no tan joves informació puntual d'aquests actes, de manera que tothom pogués treure un profit de totes aquestes activitats que podem gaudir d'una manera gratuïta, però que

en certa forma pagam entre tots.

CURSOS D'ADULTS

Un any més el cicle continua, el poble es relaxa, acaba l'estiu i tot torna una mica al seu camí, la temporada estiuenca acaba i molta gent que treballa a l'hosteleria ha finalitzat la seva tasca. Ja ha sortit al carrer el calendari, que l'any passat va ésser novetat, amb tots els cursos que es poden realitzar al Centre d'Adults: uns són formatius, altres d'entreteniment, manualitats, artesanía... un ample ventall, que de cada any té més acceptació dins la gent del poble i externs que vénen a participar d'aquestes activitats.

Pensem que el format, el calendari, no és necessari per fer arribar a la gent tot el que es pot fer al Centre d'Adults, una despesa més per un Ajuntament que no fa res per reduir el deute que té.

Dilluns, dia 28, es farà la presentació d'aquests cursos. Esperam i desitjam que tot això ens ajudi una mica a ser més feliços, més intel·ligents,

P.D.: No estaria de més que els nostres polítics es matriculassin a qualque curs formatiu. Ben segur que a algú li fa una bona falta.

J.Domenge, M.Febrrer, J.Fullana,
N.Jaume, F.Ramon i D.Sánchez

GABINET D'ESTÈTICA TOT PER TU CATI MOREI

- * NETEJA DE CUTIS
- * TRACTAMENT DE LA PELL (ACNÉ, TAQUES, REGENERANTS, HIDRATANTS...)
- * MAQUILLATGES
- * DECOLORACIÓ (BRAÇOS, LLAVI SUPERIOR)
- * DEPILACIÓ AMB CERA D'UN SOL VÉ
- * DEPILACIÓ DEFINITIVA (ELECTRICA)
- * MASSATGES (CERVICALS, ESQUENA, CAMES, ESPORTIUS...)
- * MANICURES I PEDICURES
- * SERVEI ESPECIAL DE PEDICURA A DOMICILI, PER A PERSONES MAJORS

SANT LLORENÇ, 47 • SANT LLORENÇ • TEL. 838255

NAIXAMENTS

* Dia 19 de setembre va néixer a Sant Llorenç en Miquel Àngel Santandreu Murillo, fill d'en Miquel i n'Antònia. Enhorabona a pares, padrins, oncles, germans, ties, cosins i veïnats.

* El 15 d'octubre va veure la llum per primera vegada un nou veïnat de Sa Coma: en Javier Pérez Ortiz, fill d'en Francisco i na Juana Maria. La nostra més cordial enhorabona.

DEFUNCIONS

* El dia 20 de setembre va morir a Sa Coma en Jeffre Boothman, de nacionalitat britànica, a l'edat de 52 anys. Descansi en pau.

* El dia 12 d'octubre ens va deixar na Joana Femenias Sureda, de malnom *Barxa*, a l'edat de 78 anys.

Aquesta llorencina era fadrina i tot el temps que va fer feina havia treballat de brodadora. Que puguem pregar molts d'anys per ella.

* Dia 26 de setembre va morir a Son Carrió na Joana Maria Zamora Genovart, una al.lota que només comptava amb 20 anys, massa pocs per morir-se. Que la vegem en el cel.

* El dia 3 d'octubre va acabar la seva vida a Cala Millor l'alemany Kurt Max Knoefel, de 68 anys d'edat. Descansi en pau.

NOCES

* El dia 18 d'octubre es casaren pel jutjat de Sant Llorenç n'Alexandra Carola Drescher i en Thomas Lindermann, que com podeu suposar no eren llorencins, sinó de nacionalitat alemanya. Salut i força!

COMUNIONS

El dia 14 de setembre va prendre la primera comunió na Isabel Antònia Martí Sansó, aquesta joveneta que té uns ulls tan preciosos que deu fer anar de capoll tots els al.lots de l'escola. Enhorabona.

El dia 28 de setembre va tocar el torn a aquests dos bergantells de pel.lícula, tots tirats d'esmòquin i corbati: en Gabriel i en Jaume Llinàs Brunet. Enhorabona.

La dida

Per la seva actualitat reproduïm aquí la crítica de teatre que en P.M.R. va publicar al Diario de Mallorca el dia 4 de novembre.

Primera producció del Teatre Principal, en col.laboració amb l'Ajuntament de Sant Llorenç des Cardassar i la Comissió Interdepartamental de la Dona, la major i més lloable intenció de la qual és donar a conèixer autors d'àmbit local prou significatius, a més de reunir actors i actrius de diferents companyies per tal de rompre els compartiments en què ha viscut sempre el teatre autòcton. I també per demostrar que no només de sainets es poden nodrir els nostres escenaris.

I tampoc no és menys notable el fet que s'ha recuperat un director arrelat a Catalunya, Rafel Duran, i una escriptora de reconegut prestigi per a què es fes càrrec de la inexistent dramaturgia de l'original del mossèn, Maria Antònia Oliver.

La dida teatral prové d'una narració curta amb escassos diàlegs, que no feia gens fàcil la traslació, de la qual cosa sens dubte se'n ressent la representació a la seva part final. No és menys cert que compta amb una presentació de personatges prou eficaç, recolzada per una bona posada en escena del també *prodigi reconvertit* Rafel Lladó, com no podia esser d'altra manera amb qui compta amb una envejable fulla de serveis, capaç d'aunar qualitat i austeritat al servei de l'obra, o el que és el mateix, eficàcia. Correctes els actors i actrius encarregats de donar cos a la columna vertebral de la narració.

Per la seva part, els protagonistes no compten amb massa oportunitats per al lluíment interpretatiu, escenes que rompin amb la col.loquialitat, que siguin capaces de tocar la fibra sensible de l'espectador i trocar l'excés de normalitat sobre l'escenari, per a què el camí cap a la inevitable tragèdia sigui un *in crescendo* en lloc d'aquesta linialitat que subscriu amb idèntic registre des del primer moment el personatge principal.

Isabel Nicolau i Aina Simonet

P.M.R.

En Ramon Mas, un nou doctor llorencí

En Ramon Mas i Sansó, "Pisca" va llegir la seva tesi doctoral el passat mes de setembre a la Universitat de les Illes Balears. N'hem conversat amb ell: amablement, ens ha concedit una estona d'un dissabte capvespre per parlar d'informàtica i la feina que du a terme. Dotat d'una gran senzillesa, en Ramon ens acosta amb paraules planeres a un món que a nosaltres ens és desconegut. Tammateix les seves explicacions transpuen entusiasme envers la matèria que estudia i la tasca professional a què es dedica.

Com se't va despertar l'interès pels estudis d'informàtica?

Això té molta d'història. De fet, quan feia segon de BUP tenia un professor de Física, en Miquel Bosch, que tenia un d'aquests ordinadors programables de butxaca, un "Sharp" d'aquells petitons. Un dia em va mostrar com funcionava. Un parell de mesos després vaig anar amb la meua família a Andorra i me'n vaig comprar un d'igual. Des d'aquest moment tot ha estat una cadena: me va agradar, me'n vaig comprar un de més gran; quan vaig acabar el COU ja sabia què volia fer. Però a Palma no hi havia estudis d'informàtica, així que vaig anar a Barcelona, vaig estudiar cinc anys, i després vaig continuar un any més fent feina allà. Més tard vaig tenir l'oportunitat de treballar a la UIB (Universitat de les Illes Balears), i, evidentment, ningú diu que no a una feina a casa seva. Vaig venir i crec que no em vaig equivocar.

Una vegada acabada la carrera, per quins motius decidires continuar els teus estudis en lloc de posarte a treballar immediatament?

Havia tingut experiències de treball a l'empresa privada, on vaig descobrir que no em podia passar la vida davant un ordinador, fent programes.

L'ambient universitari és molt diferent: tens uns alumnes i una docència a fer; has d'estar al dia. També has de fer els programes que necessites, però és més ric. No fas els programes per comercialitzar-los, tot el dia igual. Tens moltes possibilitats; tot un entorn: biblioteca, ordinadors... És més enriquidor.

I sobre el fet de dedicar-te a l'ensenyament

Vaig començar amb l'ensenyament quan feia segon de carrera; m'ofereiren una feina a Barcelona, en una acadèmia, i allà va començar a agradar-me. L'ensenyament dóna moltes satisfaccions. Me vaig plantejar de seguir allà, a Barcelona, i de quedar al laboratori d'investigacions, amb una beca de col.laboració, i després em va sorgir l'oportunitat de treballar a la universitat de Palma.

Quants d'anys fa que treballes a la UIB?

Vaig començar pel març del 1989. Havia acabat la carrera el 1988 encara que passàs la resta d'any a Barcelona, anant a l'acadèmia i a la universitat; després, al mes de gener vaig tornar a Mallorca i em contractaren pel mes de març.

Quines satisfaccions suposa te-

nir el doctorat?

Bé, el doctorat són uns estudis que has de fer si vols continuar en el món universitari. Però, a més a més, quan el comences et crea una adicció, t'enganya i si t'agrada no ho pots deixar. Evidentment, el dia abans d'acabar el doctorat ets el mateix que el dia després de llegir la tesi. El dia abans jo pensava 'demà estarà tot', i no! El dia després de llegir-la vaig continuar fent feina i vaig veure que encara em quedava més feina per fer. Quins avantatges dóna? És evident que tens més opcions dins la universitat: pots ocupar places de categoria acadèmica superior. No pots treballar a la universitat sense tenir el doctorat, perquè no té sentit. Per això, te'n vas a l'empresa privada i, al manco, co-braràs més i no faràs tantes hores de feina.

Quines exigències suposa la realització de la tesi? A què has de renunciar?

Això de les exigències o sacrificis del doctorat crec que és qüestió d'organització. Si tu organitzes bé la setmana: tens unes hores de classe, unes hores de tutoria i et marques unes hores per a fer la tesi, ja està. El que realment m'ha ajudat és anar-me'n un any a fora, i és un consell que don a qualsevol persona que vulgui fer una tesi. Vaig estar un any a Suïssa. La filosofia d'allà on jo estudiava era diferent, perquè allà hi havia gent que estava contractada pràcticament per fer tesi. Tu arribes a les vuit del matí i fins a les deu del vespre fas feina en el teu tema. Un any fent això són moltes hores de feina, aprofites molt el temps; equival a dos o tres anys aquí. En tornar tens un camí fet i es tracta de continuar-lo.

Com va anar tot això de l'estada a l'estranger? I fins a quin punt aquest contacte amb estudiosos estrangers va condicionar la llengua en què has redactat la tesi?

Me'n vaig anar a Suïssa l'any 93 perquè era difícil trobar un director de tesi aquí en els temes que a mi m'interessaven. El que passa és que jo me'n vaig anar a Suïssa i el meu director era francès, després, dilema! Com faig la tesi? La meua intenció era fer-la en català, però, evidentment hi havia reticències. M'interessava posar al tribunal gent que fos competent, i també internacionalitzar una mica la feina feta. A més, si vols publicar alguna cosa l'has de redactar en anglès. La tesi està escrita en anglès, però el dia que la vaig defensar si els membres del tribunal em feien preguntes en francès, jo havia de contestar en francès, i si em preguntaven en anglès, jo havia de respondre en anglès.

Anares a Suïssa amb una beca?

No, amb una llicència d'estudis. Si no hagués anat a Suïssa no hauria fet la tesi. Necessites algú que et doni una empena, algú que et dirigeixi. Jo vaig cercar un lloc de prestigi. A Suïssa hi ha dos instituts d'investigació prou importants que són el de Zurich i el de Lausanne. Es tractava de fer-hi contactes, de cercar ajuda econòmica i partir.

De quina manera es poden fer contactes?

Val a dir que vaig dur una mica de sort perquè estava en un projecte europeu. En aquest projecte hi participava un laboratori d'infografia, és a dir, d'animació per ordinador d'aquest institut suís. Vaig començar a conèixer gent, a sondejar el tema i a comprovar que hi havia estudiosos treballant en el camp que a mi m'interessava. Em convidaren i hi vaig anar.

Quin és el tema de la tesi?

La tesi intenta facilitar la creació de pel·lícules d'animació per ordinador. No sé si heu vist *Toy Story*. És tot un mecanisme en el qual hi han fet feina dues-centes persones utilitzant l'ordinador i creant models de persones en forma de juguetes. Aquests models s'han d'animar de manera que es moguin a la pel·lícula. Què passa? Si consideres que cada segon de pel·lícula són vint-i-qua-

tre imatges i que a cada imatge el model s'ha de moure, has de manejar moltes dades. Has de saber com està flexionat el genoll, la cama, l'esquena... has de controlar molts de graus de llibertat. Les persones solen tenir unes 200 variables, que multiplicades per 24 imatges i per 60 segons que té un minut, per fer una pel·lícula d'una hora surten números grossets. Per això es necessiten mecanismes que permetin millorar aquest control i nosaltres vàrem establir una tècnica que servia per controlar la persona com a entitat. Un dels resultats obtingut amb aquest treball de la tesi s'explica molt bé amb l'exemple de 'l'homonet'. És el que ens fa fer la policia quan ens atura amb el cotxe per comprovar si anam gats: que ens toquem el genoll amb el colze i el nas amb el dit. D'aquesta manera li dius a l'ordinador 'vull que el dit es toqui amb el nas, vull que el colze es toqui amb el genoll i a més vull que t'aguantis en equilibri'. Això són cinc o sis paràmetres d'entrada. Donant això l'ordinador automàticament calcula quina és la postura final de la persona. Què passa? Que si, en una altra etapa, tens les postures inicial i final de la persona l'ordinador et pot calcular els passos que hi ha enmig. (Vegeu la figura).

És molt complicat!

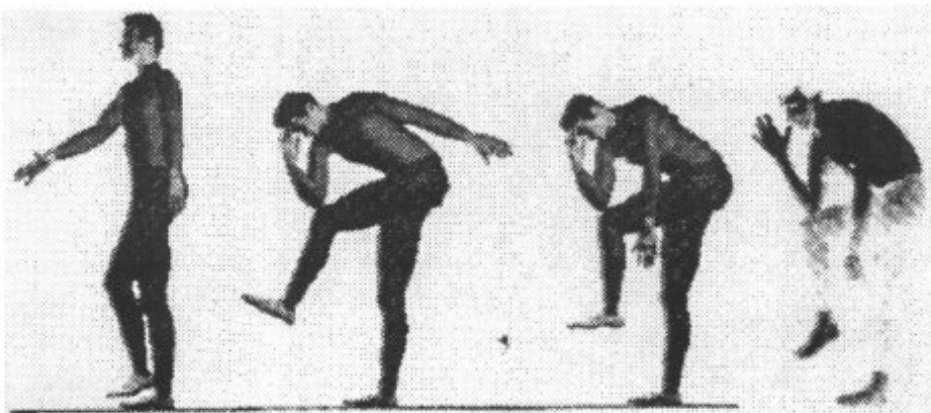
Sí. S'ha de considerar la física, la massa dels segments que formen el model i una sèrie de coses, evidentment també es fan aproximacions. Precisament no pots mostrar el cos humà exactament com és, perquè la majoria de co-

ses no les sabem, i són complicades: hi ha una gastament d'energia, una fatiga muscular... Després tu fas un model ideal aproximat, perquè el que ens interessa és que el moviment sembli real. El protagonista de *Toy Story*, per exemple, es mou de tal manera que el seu moviment és creïble. Després la persona que ho fa, si vol, ha de poder modificar qualche petit detall. Al manco donar una cina a nivell general perquè tu puguis fer una cosa i després tenguís els mitjans per modificar el que et faci falta.

Les tesis doctorals sobre temes de ciències aporten, en general, coneixements pràctics. La innovació és, a més, molt important. Creus que aquest afany de novetat fa que els resultats obtinguts en aquestes investigacions siguin superats més ràpidament per estudis més nous?

Allà on jo he acabat estan a punt de començar altres estudis. La meua feina no s'ha acabat, ni molt menys; hi ha molt per caminar encara. A més, tots aquests estudis són multidisciplinaris perquè has de tenir coneixements de física de matemàtiques, d'informàtica, de mecànica, fins i tot de robòtica. Tot això ho has d'implementar. Has d'obtenir uns resultats que siguin visibles. També resulta difícil trobar una persona que et pugui assessorar en tots aquests temes, que en sàpiga. Quan tens el director i el tema llavors ja es tracta de fer feina.

Els estudis d'informàtica comporten altres dificultats: els americans i els japonesos fan molta feina, i tu has de te-

nir un bon nivell perquè la teva feina es reconegui internacionalment. Has de partir de zero, per això vaig intentar fer contactes amb Suïssa, amb una gent que ja disposava d'unes eines bàsiques.

Vares presentar la tesi a la UIB a final de setembre. Qui eren els membres del tribunal?

Sí. Al tribunal hi havia dos membres de Palma, en Llorenç Huguet, el rector, i el secretari del tribunal, en Paco Perales, que és un doctor que va fer la seva tesi sobre qüestions d'anàlisi del moviment humà. Els altres tres membres eren de fora: en Xavier Pueyo de la universitat de Girona; en Daniel Thalmann que és un suís que té molt de prestigi en el món de l'animació per ordinador i en Gerard Hégron de l'escola de Hines de Nantes de França, que pertany al camp de la mecànica i estudia el control de sistemes dinàmics. Volia que al tribunal hi hagués representants de cada un dels temes que jo tractava perquè ens donassin diferents punts de vista.

El moment de la lectura de la tesi, imposa?

Sí, el pitjor és el mes abans. De totes maneres has de confiar en la feina feta. És per la incertesa. No saps què et demanaran, ni què faràs. De tota manera, jo hi anava convençut.

Estas satisfet dels resultats?

Sí, Molt satisfet.

I el director de la tesi, formava part del tribunal?

No, els directors no en poden formar part. La tesi és codirigida per Ronald Boulic, de Suïssa i Josep Blat, de Palma. Encara que tinguem la xarxa internacional Internet no pots estar tot el dia comunicant-te, per això, va bé tenir un director a Palma, algú que et recolzi. A més la formació del director d'aquí era matemàtica, i la del director de Suïssa era informàtica.

Com es divulguen aquests nous coneixements?

Es presenten com a comunicacions a congressos. S'envien treballs a revistes. Existeix una mena de competició per publicar a les revistes, per això és necessari aconseguir un bon nivell. De fet, quan presentàrem la tesi ja teníem un cert nombre de publicacions, prop d'una dotzena, sobre el tema a nivell internacional, i també a qualche congrés estatal. Això fa que la tesi estigui, d'entrada, recolzada per publicacions que li donen validesa i suposen certa confiança.

Ara la recerca continua...

No convé perdre col·laboracions amb les institucions. El que intentam fer

ara és veure quines línies de continuació té la tesi i quines tesis noves poden sortir que aprofundeixin en el tema.

Es fan moltes tesis d'informàtica...

En els darrers darrers anys hi ha una mitjana de tres tesis per any. De tota manera, els estudis d'informàtica són recents a Mallorca. Crec que la primera promoció va acabar l'any 1990. A partir d'ara en començaran a sortir.

Tornant al tema de la universitat, voldríem acabar amb una pregunta una mica compromesa: és cert aquell tòpic que la UIB posseeix un dels departaments d'informàtica més ben dotats de l'estat espanyol?

Això no és veritat. Més que demanar-m'ho a mi, que tenc l'ordinador més o manco accessible dins el laboratori i hi puc fer feina tranquil·lament, hauries de fer la pregunta a qualsevol dels alumnes de Sant Llorenç que estudien informàtica i que fan pràctiques a Palma. Si es demanen més doblers és perquè fan falta. No sé si darrerament heu llegit el diari, però el pressupost que tenim per alumne en aquesta universitat és molt inferior al de qualsevol altra universitat de l'estat espanyol.

J.Domenge, P.Santandreu i F.Sureda

CAMPSA

amb tota la gamma de carburants

targetes de crèdit i de Solred

**Cra. Palma-Artà, km 55
Sant Llorenç des Cardassar**

Esau va vendre l'herència a Jacob per un plat de lleties El Sr. Soler ha venut els seus rèdits polítics per una cadireta

Aquesta és la impressió que qual-sevol ciutadà del carrer té de l'actuació de l'ex-president de la nostra Comunitat Autònoma, el senyor Cristòfol Soler.

Després d'haver estat apunyalat de sobte i a traïció pels mateixos que un dia abans li havien confirmat la seva adhesió més infrangible acceptant formar part del seu govern; després d'haver-li fet passar el ridícul més espantós deixant que anunciàs als quatre vents la composició del seu nou govern; aquest senyor, que en un principi havia desperatat il·lusions i simpaties a molts de ciutadans de les nostres illes pel seu intent de reconduir el procés autonòmic d'aquesta Comunitat, defensar la normalització de la nostra llengua, i en certa manera acabar en una llarga etapa de corrupció del Partit Popular; aquest Senyor, que a l'hora de presentar la seva dimissió havia semblat tenir un senyoriu digne d'un polític d'altres indrets que, segons ell, admirava..., aquest senyor, dic, va ésser incapaç de finalitzar tal com calia una trajectòria esperançadora dins la dreta civilitzada de les nostres Illes. Un acte difícil, però necessari per al futur de la nostra Comunitat, i que no era altre que la dimissió de tots els seus càrrecs dins el Partit Popular.

És realment molt difícil d'entendre com un home que ha estat vituperat pels seus propis companys de partit, companys que li han negat el pa i la sal, que l'han traït amb nocturnitat i alevosia, al cap de pots dies, com si res no hagués passat, aquest senyor pugui donar el seu vot a un dels *Brutos* de torn,

possibilitant la investidura del Sr. Matas com a nou president del Govern Balear. És molt mal d'entendre que després d'haver declarat una vegada i una altra que ell tan sols havia intentat dur a terme el programa del Partit Popular, programa que ell mateix havia redactat, pugui seguir en un partit on els seus membres es neguen a dur endavant un projecte polític que ells mateixos havien aprovat -i que el poble de les nostres illes majoritàriament havia votat- i que ara qüestionen el seu líder teòric per intentar realitzar aquest programa.

És realment difícil d'entendre que un senyor que té la possibilitat de fer canviar les maneres de fer política d'un partit que té la meitat de la seva cúpula directiva en el punt de mira dels jutges, no faci servir aquesta força per fer-ho, sinó que assumeix la seva tragèdia de manera ignominiosa, i accepta, no tant sols votar la investidura del senyor Matas, sinó que, donant exemple d'una actitud feble i miserable, accepta formar part d'una executiva on hi ha tots els que l'apunyalaren *la tarda d'autos*. Amb aquesta actitud el senyor Soler demostra que el sentit de la disciplina està part damunt el sentiment més noble de la consciència personal i del ridícul més espantós que els mateixos li feren fer.

Ara bé, quin és el secret inconfessable perquè el senyor Soler hagi tingut durant tot aquest temps aquesta actitud -si és que hi ha cap secret- i hagi seguit donant suport a un partit que li ha fet beure, possiblement, la copa més amarga de la seva vida? És realment incomprendible que després de tot el que ha passat, aquest senyor no hagi fet el bolic hi hagi partit cap a ca seva. De segur que si ho hagués fet així la història hagués estat contada d'una altra manera i el senyor Soler hagués fet un gran servei a la nostra Comunitat, netejant el

clavegueram del Partit Popular.

Però això no ha estat així, i mentrestant l'arcàngel Sant Gabriel segueix éssent amo i senyor d'una Comunitat que ha demostrat una vegada i una altra tenir un sentiment fals d'ésser de dretes que, més que això, pareix un sentiment masoquista de la vida.

El Senyor Soler, amb la seva actitud després de les ganivetades rebudes, ha demostrat que les ferides foren tan fortes que li feren agafar el síndrome d'Estocolm, que, com tots sabeu, no és altre que el d'assolir les simpaties del que t'ha tingut presoner, i això va fer que fos abastament amb una cadireta al Comitè del Partit Popular de les nostres illes prequè el senyor Soler quedàs més content que en Colau a Sa Pobla quan li compraren unes espardenyes de mòbil.

Mentrestant les nostres illes segueixen anant a la deriva perdudes dins un mapa autonòmic allà on uns governs centrals i centralistes no s'aturen de fer-nos putades. Però si és això el que volíem, això tenim, i que Déu ajudi a l'enganyat!

Amèn.

Ignasi Umbert i Roig

Ocasions

Es ven focus per a càmera de vídeo a 12 v

Es ven tela de felpa per festa de Reis, sant Antoni o Carnaval.

14 rollos de distints colors

Tel. 569042 a partir de les 19.00

Als meus amics. Sobretot a en Joan i a n'Antònia.

Una de les àrees que, en el terreny de les publicacions, presenta sovint més novetats, tant en llengua catalana com en qualsevol idioma occidental, és sens dubte la literatura destinada a infants i joves. I si en el cas de l'edició adreçada a adults les traduccions d'altres llengües són més aviat escasses i, de vegades, sense l'èxit editorial que s'esperava, en el cas de la literatura infantil i juvenil les traduccions abunden, sobretot les de llibres estrangers comercialment exitosos, tot i que la producció pròpia sovint sigui més aviat minsa. És evident que els editors no cerquen el risc quan poden comptar amb el benefici que els assegurin les traduccions que ja han donat fruit en altres indrets.

El mercat del llibre català per a infants i joves és àgil, tot i que no sempre els seus productes presenten la qualitat que els crítics demanen. De fet, en algunes ocasions la il·lustració és deficient o el text no persegueix més que l'entreteniment del lector a base d'oferir una aventura de moda.

Ara bé, les cases editorials catalanes també són amatents a les iniciatives de bon gust que se'ls presenten. I, justament, una iniciativa de bon gust és la de l'editorial *La Galera*, quan l'any 1995 comença la publicació dels seus sacs. Efectivament, la proposta consisteix en sis sacs o grups d'adaptacions de contes tradicionals de tot el món, triats per les directores de la col·lecció, na Teresa Duran i na Roser Ros, i adaptats per rondallaires i escriptors tan experts com na Caterina Valriu o en Pep Coll. Hi ha, per tant, un sac de bruixes, un de diables, un de dracs, un de fades, un altre de gegants, i encara un altre de pol-

zets, tots bellament il·lustrats per autors com en Pep Montserrat o en Miquel Calatayud. En conjunt, seran trenta els títols que es publicaran tant en llengua catalana com en llengua castellana; tots a un preu molt assequible (mil pts. per volum) si tenim en compte no únicament la bona feina que hi duen a terme les directores, els adaptadors i els il·lustradors, sinó també les cobertes gruixades i la qualitat d'impressió amb que es publiquen. En aquests moments, la col·lecció dels sacs ja ha guanyat una munió de premis -el *Primer Premi Nacional del Llibre 1995* a la col·lecció, concedit per la Generalitat de Catalunya; el *Tercer Premi del Llibre més ben editat* al volum *El cabàs de la fada*, atorgat pel Ministeri de Cultura; el *Premi Nacional a les millors il·lustracions* a en Pep Montserrat per la seva labor a *Això era un gegant*, també concedit pel Ministeri de Cultura; i, finalment, el *Trofeu Laus de Bronze de Disseny Editorial* a la col·lecció, atorgat per ADG-FAD-, la qual cosa li confereix més prestigi i la garantia de qualitat que mereix.

Na Caterina Valriu, professora de la Universitat de les Illes Balears i bona coneixedora de contes i mites d'arreu del món, hi ha publicat *Les collites del diable* (1996). Un pagès, feiner i espavilat, rep la visita del diable, que li exclama: "*Ja saps, company, que mig món és meu. Per això, vull que em donis la meitat de les teves collites*". Sembla que el diable havia de ser un individu molt viu, i que s'emportaria el profit del pagès. Tanmateix, però, per tres vegades consecutives el pagès aconsegueix burlar-se'n, però no se n'allibera del tot, perquè el diable li exigeix encara superar una prova. Ja sabeu que els homes són més llests que els dimoniels i, per tant, el pagès amb el seu enginy li guanya. El diable, *flastomant a les totes*, parteix i recorre el món d'un costat a l'altre i encara cerca, si no s'ha aturat. Anau alerta i tancau la porta amb pany i clau, no sigui cosa que s'aturi a ca vostra.

Pere J. Santandreu Brunet
setembre del 1996

Lira d'Or

Octubre 1996

Coordina: **Jaume Galmés**

Aniversaris amb profit

ANTONIN ARTAUD (1896-1948), un dels genis no només creatius sinó també místics que ha donat Occident, és recordat àmpliament a les nostres pàgines centrals. Clou la Lira un altre centenari, el del també naixement del fundador del moviment dadaïsta, el papà dada Tristan Tzara, recordatori aquí materialitzat amb una nota i la traducció d'un poema

totes dues a càrrec de M. Villangómez Llobet i on el poeta d'Eivissa narra el seu encontre amb el poeta d'origen romanès; finalment, el poeta panameny Edison Simons complí 63 anys aquest mes d'octubre, i, per cert, va ser ell mateix qui ens donà aquesta fotografia d'Artaud de la col·lecció Violet. Gràcies.

Artaud, la creu d'Occident

Nota introductòria i traduccions poètiques de J.G.

"Artaud dugué a les seves espatles la creu d'Occident, del qui desapareix, com Rimbaud o Schönberg.". A més d'home de lletres, ho fou també de taules (com a actor i teòric: conegudíssim és el seu *Le Théâtre et son Double*) i de platós (se'l pot veure, per exemple, a *La Passion de Jeanne d'Arc*, pel·lícula muda del gran realitzador danès Carl Theodor Dreyer. Escriví també sobre cinema). Ell mateix va dir: "Si som poeta o

actor, no és per escriure o declamar poesies, sinó per viure-les". I, un crític: "Tota la seva obra és una aventura que engloba i depassa la poesia.". De l'obra literària, vastíssima, a més dels versos, en destaca sobretot l'assaig *Les Tarau-mara*, on recull les seves experiències enmig d'aquests indis mexicans que li permeten volar ample en el seu anhel místic de veure i enfrontar-se a Déu. Una altra faceta és la destrucció de la faç prò-

pia en els seus autoretrats, que un servidor va poder veure, fa temps, exposats a París i que units a la seva mirada viva vista més recentment al film de Dreyer, el deixaren en una fascinació de la qual no es pot deseixir (pobre tribut serà, el que li n'hagi traduït uns poemes!).

La frase inicial d'aquesta introducció és de J.M.I., qui està molt bé allà on està.

ÈXTASI

Argenti braser, brasa xuclada
Amb la música de la seva força íntima
Brasa buidada, deslliurada, escorça
Ocupada a lliurar els seus mons.

Esgotadora recerca del jo
Penetració que s'ultrapassa
Ah! unir la foguera de gel
Amb l'esperit que ho pensà.

L'antic encalç insondable
Gaudint s'extravasa
Sensualitats sensibles, èxtasi
Als cristalls cantaires vers.

Oh música de tinta, música
Música dels calius enterrats
Dolça, aclaparant que ens deslliura
Amb els seus fòsfors secrets.

L'ARBRE

Aquest arbre i el seu estremiment
selva fosca de crides,
de crits,
es menja el cor obscur de la nit.

Vinagre i llet, el cel, la mar,
la massa espessa del firmament,
tot conspira per aquest tremolor,
que jeu al cor espès de l'ombra.

Un cor que peta, un astre dur
que es desdobla i fon al cel,
el cel lípid que es crulla
a la crida del sol sonant,
fan el mateix renou, fan el mateix renou,
que la nit i l'arbre al centre del vent.

NIT

Els bars van a les clavegueres,
la pluja remunta a la lluna;
a l'avinguda una finestra
ens descobreix una dona nua.

Dins les odres dels llençols inflats
on la nit sencera respira,
el poeta sent els seus cabells
créixer i multiplicar-se.

La cara obtusa dels cels rasos
contempla els cossos estirats
entre el cel i les rajoles,
la vida és un menjar profund.

Poeta, allò que et capfica
no té res a veure amb la lluna;
la pluja és fresca,
el ventre és bo.

Mira com pugen els tassons
a tots els tassers de la terra;
la vida és buida,

el cap és lluny.

A qualche part un poeta pensa.
No hem de mester la lluna,
el cap és gran,
el món és ple.

Dins cada cambra
el món tremola,
la vida infanta qualche cosa
que remunta cap als cels rasos.

Un joc de cartes flota dins l'aire
al voltant dels tassons;
fum dels vins, fum dels versos
i de les pipes de l'horabaixa.

Al cornaló oblic dels cels rasos
de totes les cambres que tremolen
s'acaramullen els fums marins
dels somnis mal esbossats.

Perquè aquí la vida és discutida
i el ventre del pensament;

les botelles xoquen amb els cranis
de l'aèria assemblea.

El Verb fa son
com una flor, o com un tassó
ple de formes i de fums.

Vidre i ventre entrexoquen;
la vida és clara
dins els cranis envidriats.

L'areòpag ardent dels poetes
es reuneix al voltant de l'estora verda,
el buit gira.

La vida travessa el pensament
del poeta de cabells espessos.

Al carrer just una finestra;
les cartes són escapçades,
a la finestra la dona del sexe
recolza el ventre deliberat.

TUTUGURI

El Ritu del Sol Negre

I a baix, com a baix del capavall amarg
-cruelment desesperat- del cor,
s'obri el cercle de les sis creus,
molt a baix,
com encastat a la terra mare,
desencastat de l'aferrada immunda de
[la mare
que bava.

La terra de carbó negre
és l'únic emplaçament humit
en aquesta esquerra de roca.

El Ritu és que el nou sol passi per set
[punts
abans d'esclatar a l'orifici de la terra.

I hi ha sis homes,
un per a cada sol,
i un setè home
que és el sol tot
cru
vestit de negre i de carn roja.

Ara: aquest setè home
és un cavall,

un cavall amb un home que el mena.

Però és el cavall
qui és el sol
i no l'home.

A l'esqueixament d'un tambor i d'una
[trompeta

llarga,
estranya,
els sis homes
que estaven ajaguts,
cargolats ran de terra,
broten un darrera l'altre com gira-sols,
no sols
sinó sòls giratoris,
lotus d'aigua,
i a cada brotada
correspon el gong cada vegada més om-

[brívol
i retingut
del tambor
fins que de cop i volta es vegi arribar a
[galop

tirat, a velocitat vertiginosa,
el darrer sol,

el primer home,
el cavall negre amb un
home nu,
absolutament nu
i verjo
al seu damunt.

Havent botat, avancen seguint meandres
[circulars
i el cavall de carn sagnant s'afolla
i caragoleja sense aturall
a la cresta de la seva roca
fins que els sis homes
hagin acabat d'encerclar
completament
les sis creus.

Ara: el to major del Ritu és justament
L'ABOLICIÓ DE LA CREU.

Havent acabat de fer voltes
desplanten
les creus d'enterra
i l'home nu
dalt el cavall
arbora una immensa ferradura
que ha mullat dins un tall de la seva sang.

Cent anys de Tzara

Vaig conèixer Tristan Tzara (1896-1963) a Eivissa, uns anys abans que es morís. Me'l va presentar, a la terrassa d'un cafè, el ceramista de Sòria Antonio Ruiz, que volia que jo traduís al castellà, per a una revista que crec que no aparegué mai, un poema de Tristan Tzara sobre Antonio Machado. Parlàrem tots tres força estona -recordo que sortí Villon en la conversació- i em deixaren un llibret de poesia de l'antic dadaïsta. Vaig complir l'encàrrec, però també vaig traduir per a mi, al català, un altre dels poemes. Vaig publicar d'una ciutat -així, amb minúscula- el 1960, a la revista Ibiza. Com que em vaig quedar sense l'original, no puc revisar-ne la traducció, avui que la recullo en aquest llibre.

d'una ciutat

en nosaltres brota la pedra
davall el cel estès talment un poble d'infants
la lleugeresa de la nit enganyava el temps dels bufs
parties amb la llum brillant d'un llit de sàlvies
vivies del son de les ales

la cabra pasturi el fred
els passos tancats dins l'extrem del gel
al bosc que cau cruixin sense retorn
els dies secrets mesclats a l'afait de la seva mort llisa
gires entorn de tu mateix i al mig vetllen els ulls

hi ha l'ombra i el seu rostre
damunt la carn d'aquesta gran ciutat que no abandona el meu

[cap

la seda calenta de les petjades
ets l'arbre i el riu
mires passar el cuir pobre de la solitud de les muntanyes

les mans folles ja no reconeixen llurs semblants
una nova nit ens arribi
de la profunditat del consentiment
retornes sobre el camí de l'arrel
romps l'angle de la corrupció de les aigües

Nota i traducció de M. Villangómez Llobet
(Extreta d'Altres ales sobre una veu, IEE, 1985)

¡Feliz edades, edi!

Edison Simons, el poeta de la Forma, la qual sotmet i a la qual se sotmet amb una mútua exigència sense parió, un ja quasi habitual de les pàgines daurades, celebrà el proppassat dia 4 el seu 63è aniversari. Ell, que reuní els seus primers denou *Mosaicos* en llibre (FUGAZ/EDICIONES Col.lecció ALGORAN, Alcalá de Henares, 1995), continua la seva obra única, de la qual, per congratular-lo, ens congratulam nosaltres mateixos en publicar-li aquí un *mosaico* inèdit.

MOSAICO XLVI

Oh Alexis:
dislexia
en el globo de las églogas. Gas.
El amor rubio; miel;
tu serenidad. Anido
en la invisible
púrpura del mar: oído.

Me encuentro,
por azar,
desnudo
cada amanecer,
estremecido
en la acrobacia
del trapecio veloz,
sin red de protección,
abierto el pecho
a la santidad del verbo.

Me niego a la presencia:
estoy

en Ràvena:
la gala en su placidez
suelta sus pichones
de alabastro
en la gruta azul.
Lámparas.

Te echo de menos, no.
Estas ahí,
inexistente Alexis,
un olor
nunca se despide
de otro olor.
Loor, loor
a la razón sin causa,
carne inmarmórea,
viaje al árbol
murmúreo:
Dafne.

Múrices.

Edison Simons
parís
mayo-junio 1996

Poc més o manco quan el Bonjesús i sant Pere trescaven pel món, ara fa prop de dos mil anys, a suggerència d'en Tomeu Carbó, aleshores president del Club Card, els qui ens cuidàvem de la revista ens vàrem avenir -no sense la pertinent discussió interna, tot s'ha de dir- a "censurar" un article que de manera poc dissimulada plantava cara al govern local mitjançant una metàfora que incloïa el meu malnom. Encara que a hores d'ara -en aquells temps de cap de les maneres!- m'agradaria haver estat jo el culpable de l'enrenou, he de reconèixer que la imatge feia referència a tots els qui confeccionàvem *Flor de Card*. Em sembla recordar que algun regidor o el mateix batle, ara no podria assegurar qui, va comentar, en relació a *Flor de Card*, que quan a un ase li molesten les mosques amb la coa les arruixa, o fins i tot les envia a l'altre món d'una espolsada. L'escrit, redactat amb la insolència i el desafiantment propis d'una joventut no sabia dir si imprudent o agosarada, venia a assenyalar que si la mosca es posa ben enmig de l'esquena de l'ase, aquest no l'arriba ni amb la boca ni amb la coa. Com que en aquell temps les relacions amb la Sala no anaven precisament gaire llatines -per coses encara més insignificants ens volgueren acusar de comunistes, en temps que un comunista era poc més o manco un dimoni-, el nostre president, persona moderada que habitualment tendia a serenar els ànims, va tenir la prudència de llevar-nos la idea del cap, i l'article va romandre dins un calaix, exceptuant la còpia *pirata* que incloguérem a la nostra col·lecció alguns dels col·laboradors d'aquell temps.

A mesura que s'anava consolidant el sistema democràtic i amb ell la llibertat d'expressió, massa poc a poc per a uns i massa ràpid per als altres, aques-

tes coses deixaren d'esser habituals, però vet-aquí que l'altre dia en Miquel Comís, a un sopar més o manco nombrós, va comentar públicament que "*es podia preparar, en Pep Mosca, perquè li havien duit una cussa que caçava les mosques al vol*".

Ja hi tornam a esser!, -vaig pensar-, ell si aquest home no duu a terme lo de l'*escopetada pessemra* de l'altre dia, m'afuarà el ca i no se'n cantaran pus galls ni gallines d'aquesta punyetera mosca! Com ho he de fer, deumeuet, per sortir-ne d'aquest tràngol que pot condicionar el meu futur d'una manera tan expeditiva? Si fos fadrí, una mosca més una mosca manco no afectaria gaire a la societat llorencina, però el cas és que som un pare de família amb dos fills que encara no se'n desfan pel seu compte, sobretot en l'aspecte econòmic. Que serà d'ells, pobres orfes, si els falta son pare?

trobar l'autor, i això que hi ha un tros del torrent que també s'ha cremat i un bocí veïnat on precisament el mateix dia calaren foc al rostoll. Ja té collons, el nostre Sherlock. També havia pensat, ja que es tracta d'un regidor, que l'Ajuntament es fes càrrec de la meua custòdia, encomanant a dos municipals/gorilles que no em perdessin mai de vista, però la meua dona ha tancat les barres i no s'hi avé de cap de les maneres; diu que segons quin municipal ens tocàs seria pitjor el remei que la pròpia malaltia... També em podria passejar amb un arquet de carro davall l'aixella, però si compareixia l'animal, però trob que la meua fama de donar branca no necessita reforçaments visuals d'aquesta casta, que ja n'hi ha prou amb els propis articles de la revista.

Per això, crec que l'única sortida que em queda és confessar-me, extremunciar-me, encomanar l'ànima a

Se m'ocorren diverses accions a prendre, però no sé per quina decidir-me. La primera idea va esser donar part al sergent, però fa una mesada que li vaig dir que s'havia calat foc un bocí de Sa Blanquera i encara és l'hora que hagi de

Déu... i contractar una pòlissa d'assegurança que cobreixi eventualitats de tota casta. No sabríeu *cap* companyia que hi vengués a bé?

Pep Mosca

Això és una comèdia

Guillem, Pere, Tià, Toni
Miquel, Jaume, Gosti, Andreu,
Francesc, Colau, Pau, Tomeu,
Ramon, Gaspar, Lluç, Jeroni;

Nadal, Sion, Esteva, Nofre,
Salvador, Rafel, Biel, Martí,
Pep, Tomás, Bernat, Xerafi,
Llorenç, Macià, Damià, Cosme;

Aloi, Monserrat, Tòfol, Arnau,
Lluís, Benet, Jordi, Joan i Mateu.
Vet-aquí els noms mallorquins,
aquí estan si els voleu llegir.

Pep Corem

Viatges Ultramillor

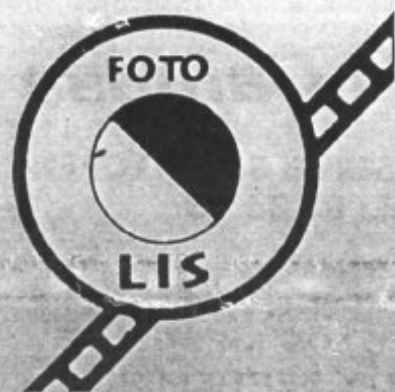
Agència de viatges
del grup A - títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720
Cala Millor
Mallorca

Aniversari

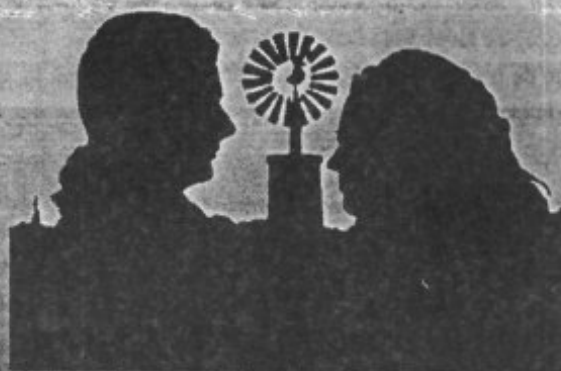

Aquest mes fa 25 anys que en Justo Pérez Sanchiz és l'apotecari de Sant Llorenç. Des d'aquestes pàgines li volem donar la nostra més cordial enhorabona i desitjar-li que en pugui complir molts més.

Reservi la seva data de
comunió/noces amb
Foto Lis IGNASI
pressuposts sense compromís
FOTO I VIDEO

Carrer Major, 47
Tel.: 83 83 51 • 908 43 60 83
SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Total
GISC							
M. Puigròs	347.464	347.467	347.467	347.467	347.467	347.467	2.088.802 ptes.
M. Galmés	71.480	60.000	10.000	71.250	61.250	40.000	313.980 "
G. Llull	101.172	144.000	91.178	112.500	125.500	108.750	683.000 "
CB							
B. Mestre	162.500	186.250	155.000	150.000	162.500	165.000	981.250 "
PSOE							
J. Mesquida	108.750	148.750	105.740	89.490	122.730	111.990	687.450 "
UM							
M. Jaume	161.250	205.000	152.500	183.750	183.750	183.750	1.070.000 "
PP							
M. Domenge	20.000	50.000	20.000	30.000	30.000	30.000	180.000 "
G. Llull	30.000	70.000	20.000	20.000	30.000	30.000	200.000 "
GELLO							
M. Vaquer	30.000	70.000	20.000	30.000	30.000	30.000	210.000 "
PSM							
A. Sansó	30.000	70.000	20.000	20.000	30.000	10.000	180.000 "
D. Sánchez	30.000	70.000	10.000	30.000	20.000	20.000	180.000 "

Continuant amb la informació que sobre els sous dels regidors us proporcionarem pel gener d'enguany, en aquesta mateixa pàgina podeu comprovar el què han guanyat els membres del consistori llorenci durant el primer semestre del 96.

Si els comparem amb els anteriors veurem que en Miquel Galmés ha estat el membre de l'equip de govern que més bé ha après la lliçó, ja que els ha reduït un 48'3%; na Jerònia Mesquida també s'ha estret una mica el cinturó i ens ha fet una rebaixeta del 14'5%; el batle, en canvi, ens ha costat un 7'2% més, en Miquel Jaume un 21% més, en Guillem Llull un 25'8% més, i en Bartomeu Mestre un 30'8% més. Dels membres de l'oposició no creim necessari

posar els percentatges perquè cobren segons les reunions fetes, i aquestes reunions són convocades per l'equip de govern; els seus sous, per tant, no depenen d'ells, sinó dels qui comanden.

Dia 26 de setembre el PSM va presentar una moció per modificar el sistema de compensacions econòmiques, segons els criteris següents: cada grup polític cobraria 10.000 ptes. mensuals, a les quals se n'hi afegirien 6.000 per cada regidor. La taula quedaria així:

GISC	28.000 ptes.
PSM	22.000 ptes.
PP	22.000 ptes.
GELLO	16.000 ptes.
UM	16.000 ptes.
PSOE	16.000 ptes.
CB	16.000 ptes.

Els regidors amb responsabilitat de gestió percebrien 7.500 ptes. per dieta, i 3.750 per mitja dieta, sempre que

els suposàs una pèrdua econòmica a les seves ocupacions habituals remunerades i en aquests dies no tenguessin sessió.

Per assistència a les sessions municipals s'establiria una quota de 3.000 ptes. per als plenaris i comissions de govern i de 2.000 per a les comissions informatives.

El PSM considera que d'aquesta manera es reduirien moltíssim les despeses que afecten als polítics, cosa que estaria més d'acord amb els temps que corren, i ajudaria a canviar l'opinió de la gent sobre les intencions reals dels qui manegen l'Ajuntament; de la manera com estan actualment dona la impressió que el batle està comprant el suport dels regidors llorencins amb uns sous escandalosament desproporcionats amb les feines que estan duent a terme.

Aquesta és la nostra proposta, però dubtam que sigui aprovada per l'equip de govern.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Des d'Aena (Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea) hem rebut un fullet, del qual reproduïm un article signat per Antoni Lluïa Martí per si pot interessar a algun lector.

La primera vegada que els mallorquins pogueren veure volar un avió fou quan el pilot francès Julien Mamet vingué a fer-ne una exhibició a l'actualment desaparegut hipòdrom de Son Macià, al Pont d'Inca, durant l'estiu del 1910. Encara no havien passat set anys des que els germans Wright, dos enginyers nordamericans constructors de bicicletes, havien realitzat a Kitty Hawk, Carolina del Nord, el seu històric vol de dotze segons de durada, i amb tot i que la indústria aeronàutica havia fet grans avanços, elevar-se en aquell temps a prop de dos-cents metres com ho féu Mamet davant del públic de Mallorca era encara tota una proesa. Durant la segona exhibició, el dia de sant Pere, una ràfega de vent féu perdre a Mamet el control de l'avió, que capotà sobre una olivera i el pilot fou llençat sobre una garba de blat que li salvà la vida.

Fins sis anys després, no tingueren els mallorquins ocasió de veure una altra demostració de vol. Mentrestant, l'aviació havia fet grans progressos. L'any 1912 Pierre Prior havia volat de París a Londres tot d'una tirada i l'anglès De Havilland va batre un rècord de velocitat volant a seixanta milles per hora i elevant-se a poc més de tres mil metres, marca superada poc després pel francès Roland Garros, que pujà fins a 5.600 metres, i a més realitzà la travesia del Mediterrani des de Saint Raphael, a França, fins a Bizerta, a Tunísia. Dic tot això perquè us faceu una idea de com havia avançat, en un espai tan curt, la indústria aeronàutica.

En plena eufòria del desenvolupament de l'aviació, l'empresa catalana Pujol, Comabella i Companyia, que havia començat la seva activitat l'any 1912 dedicant-se a recuperar estany de diversos materials de ferralla, es veié amb

coratge d'emprendre la construcció d'avions (també alguns mallorquins s'hi engrescaren, però sense èxit), i amb la col·laboració de Salvador Hedilla, pilot santanderí format a França, a principis de l'estiu de 1916 tenien enllestits alguns hidroavions i alguns monoplans terrestres que volien donar a conèixer, en un dels quals, l'anomenat *Hedilla-II Rhône*, de 80 CV, el dia 2 de juliol parti Hedilla de Barcelona, a les cinc i un minut del matí i arribà sobre les set (hora solar, com si ara diguéssim a les set i a les nou) a Can Pere Antoni, als afores de Ciutat, a la part de llevant, prop d'on es troba l'edifici de GESA, on feia comptes d'aterrar-hi, però quan va veure que la gent que l'esperava omplia una gran part de l'esplanada en la qual ell havia confiat, cregué convenient cercar un altre lloc d'aterratge, per la qual cosa torna a prendre altura i es dirigí terra endins, prenent terra finalment, a les set i deu minuts, prop d'on anys després es faria el poblat gitano de Son Banyà.

Hedilla fou rebut com un heroi i li fou lliurada una copa i un premi en metàl·lic oferts al qui primer vendria volant a Mallorca. Aprofità la seva estada a l'illa per fer algunes demostracions de vol, una de les quals tingué lloc a l'hipòdrom de Son Ferragut, a Sa Pobla. L'anècdota d'aquest vol fou que poc després d'algunes voltes sobre l'hipòdrom l'avió començà a perdre altura "perquè el pilot havia vist una llebre i començà a encalçar-la", com després ho contaven humorísticament els poblers. El que havia ocorregut és que el motor li fallà i l'avió anà a caure dins terrenys de la possessió anomenada Sa Llebre, a prop de Búger, contratemps que féu que aquells bons pagesos opinassin que l'aviador no s'havia guanyat les mil cinc-cents pessetes que havien de pagar-li per l'exhibició, i trobaven que podia conformar-se amb cinccents pessetes i... *sa llebre*.

Els primers serveis comercials i postals aeris començaren a la nostra illa amb hidroavions, cap a l'any 1921, des-

prés d'un projecte de línia Madrid-Barcelona-Mallorca i un altre Mallorca-Badajoz, passant per Barcelona i Madrid, que no arribaren a dur-se a terme. Finalment, Joaquim Gual de Torrella, Josep Tous Ferrer i alguns altres mallorquins rics i emprenedors, amb un capital social de 500.000 pts. i la participació del pilot català Manuel Colomer, que aleshores es trobava a l'illa dedicat a fer exhibicions aèries i a portar en avió eventuals passatgers agosarats i amants d'emocions fortes, fundaren dins el mateix any la companyia *Aeromarítima Mallorquina*, per a establir un correu aeri amb Barcelona. Colomer moria en accident aeri poc abans d'inaugurar-se el servei per al qual havia estat creada l'empresa, que resultà un fracàs comercial. L'industrial català Laureà Hereter, que havia pres el rellevament de Pujol, Comabella i Companyia en la fabricació d'avions, intentà d'aconseguir autorització del govern per a una línia aèria que, com l'esmentada, enllaçaria Barcelona amb Palma, però li fou denegada.

Poc temps després, Josep Tous obtingué l'adjudicació del servei postal aeri entre Mallorca i la Península. Calgué lluitar contra moltes dificultats, però a poc a poc s'avançava i el servei anava consolidant-se, per molt que mai no arribà a tenir caràcter definitiu. Mentrestant, el català Angel Orté i el mallorquí Francesc Oliver Billoch fundaren a Portocolom una escola d'aviació amb hidroavions, però els alumnes escassejaven, puix que no tots els joves amb esperit aventurer als qui els hauria agradat molt ésser pilot disposaven de les sis mil pessetes que costava el curs, i és de suposar que, a la majoria de pares amb possibilitats econòmiques, no els entusiasma gens que els seus fills es dedicassin a activitats tan perilloses, per a les quals els devien negar els diners.

Pel novembre del 1923 visità Mallorca l'empresari francès Pierre Latécoère, constructor d'avions i impulsor de línies aèries, amb la intenció d'establir un servei amb hidroavions, amb base

al Jonquet, dins el port de Palma. El primer viatge, de prova, entre Palma i Alger tingué lloc, amb èxit, el dia 16 de maig, però la línia no arribà a consolidar-se, per molt que l'empresa de M. Latécoère, esdevinguda Compagnie Aéropostale, cobria amb bona fortuna altres rutes i acabaria convertint-se en l'*Air France*.

Fins a prop del final de la dècada no avançaren gaire els serveis aeris entre Mallorca i el continent. La companyia *Iberia*, nascuda l'any 1927, rebé l'any 1929 una subvenció estatal per a cobrir algunes línies amb caràcter regular, entre les quals la de Barcelona a Mallorca, però no anà massa bé la cosa. Mentrestant, el "camp d'aviació" de Son Bonet era utilitzat per una esquadra militar, i els hidroavions de l'exèrcit recalaven principalment al port de Pollença.

Constituïda la República, el govern creà, l'any 1931, les *Lineas Aéreas Postales Españolas* (LAPE), que funcionaren durant algun temps com a empresa estatal, i que no tingueren gaire repercussió en la història de l'aviació a l'illa. Durant l'any 1934 la companyia francesa *Air France* inicià un trajecte Marsella-Alcúdia-Alger, amb hidroavions quadrimotors Lioré, que volaven a 185 quilòmetres per hora i podien dur deu passatgers, i en aquest mateix any s'inaugurà un servei regular amb la Península amb hidroavions Dornier-Wall, de 66 CV i vuit passatgers de cabuda, que havien de pagar 90 pessètes cadascun pel trajecte entre Palma i Barcelona.

El primer vol comercial amb passatgers Madrid-Palma tingué lloc el 20 de març del 1935. Pel mes d'agost del mateix any s'inaugurà un servei Palma-València-Madrid, amb monoplans Fokker impulsats per tres motors de 360 CV cadascun que podien transportar fins a nou passatgers a una velocitat de 180 quilòmetres per hora. Aquesta línia fou suprimida durant la guerra. L'any 1937 el govern de Franco reflatà la companyia *Iberia*, que reemplaçaria la republicana LAPE, de tan curta durada.

Afavorida per l'aliança del Gene-

ral Franco amb Mussolini, i per la pujança de la indústria aeronàutica italiana, durant la guerra s'havia establert una línia regular Roma-Pollença-Cadix-Melilla, coberta per la companyia estatal italiana *Ala Littoria*, nom amb prou connotacions feixistes. Fins al 1943 aquesta companyia mantingué un servei constant entre Pollença i Roma, amb un centenar de vols a l'any, i després desaparegué, segurament a causa de la desfeta del poder de Mussolini.

Com a conseqüència del boom turístic que s'inicià cap a finals de la dècada dels cinquanta, l'Aeroport de Son Bonet esdevingué insuficient per a absorbir la creixent demanda de serveis, i l'any 1958 el Govern aprovà les obres per al condicionament de Son Sant Joan com a aeroport civil i fer així possible el desenvolupament del trànsit aeri. A partir del set de juliol de l'any seixanta, començà el trànsit d'avions comercials a l'aeroport que fins aleshores havia estat exclusivament militar, amb una terminal prefabricada i alguns serveis dins barraques de fibrociment amb les mínimes condicions per a fer-hi feina.

Mentrestant s'anava ampliant la plataforma d'estacionament dels avions i poc temps després s'iniciaren les obres d'una terminal digna d'un aeroport que a marxes forçades esdevenia un dels més importants d'Espanya. Inaugurada l'any 1967, ben aviat es quedà petita, i fou necessari construir-ne una altra, tot i que només fos per a funcionar durant l'estiu, la qual s'obrí per primera vegada la

primavera del 1972, i a més es treballava en la construcció d'una nova pista i una nova torre de control, envoltada d'un edifici que serviria per a allotjar tots els serveis de control, que, exceptuant la torre, funcionaven encara a Son Bonet, i seguia ampliant-se la plataforma. Passats alguns anys, tampoc això no bastà, i s'iniciaren els estudis i projecte d'un macroedifici terminal amb *fingers* i els més avançats sistemes de facturació i d'embarcament i desembarcament de passatgers, que amb encara més superfície d'estacionament per als avions i per als cotxes acabaria amb els problemes d'espai i facilitaria molt els serveis als passatgers i a les aeronaus, algunes de les quals ja poden transportar més de cinc-cents passatgers.

En el mes d'agost del 1996 ens trobam amb la primera fase d'aqueixes obres molt avançada. Es parla d'inaugurar-les durant el pròxim hivern, i la Direcció de l'Aeroport contempla amb il·lusió i la natural preocupació la posada en marxa de tot aquest complex que necessitarà de l'esforç de molta gent perquè funcioni com cal i pugui proporcionar, com s'espera, un millor servei a tots els qui utilitzen les instal·lacions aeroportuàries i, alhora, millorar les condicions de treball de tots els qui hi fan feina.

BIBLIOGRAFIA:

Les dades per a escriure aquestes notes històriques han estat agafades principalment de les cròniques dels diaris de Palma dels anys 1910 i 1916, de la revista de Sa Pobla *Sa Marjal*, núms. 93 i 94 (1916), de la monografia de V.M. Rosselló Verger *Prehistòria de l'Aviació a Mallorca* (Palma, 1974), de l'obra *Los Aeropuertos Españoles.-Su historia, 1911-1996*, (editat per Aena, Madrid, 1996), de la *Enciclopedia de la Aviación y Astronáutica* (Ediciones Garriga, Barcelona, 1972), de la *Gran Enciclopedia Catalana* i de la *Gran Enciclopèdia de Mallorca*.

Centre Coordinador Biblioteca municipal Mossèn Salvador Galmés

Novetats novembre 1996

0 Generalitats

* Enciclopèdia temàtica Master Logse

V.1. Sociales

V.2. Sociales

V.3. Sociales

V.4. Sociales

V.5. Sociales

V.6. Lengua

V.6. Ciencias Exactas

V.8. Naturales

V.9. Naturales

V.10. Naturales

V.11. Educación Física

V.12. Guía de Estudios

V.13. Diccionario

V.14. Diccionario

3 Ciències Socials

* Riera i Montserrat, Francesc

La causa xueta a la cort de Carles III

* Pons Pons, Jerònia

Companyies i mercat assegurador a Mallorca (1650-1715)

* Gayà, Víctor

Manual per protegir-se de mestres i educadors

* Gili, Antoni

Aportació al cançoner popular de Mallorca. Volum II

* Prohens Perelló, Bartomeu

Inquisició i bruixeria a Mallorca (1578-1715)

5 Ciències pures

* S'Albufera de Mallorca (amb plànol)

* 50 cosas que los niños pueden hacer para reciclar.

6 Ciències aplicades

* Tomàs i Salvà, Tomàs

El foc de Sant Antoni a Mallorca: medicina, història i societat

* Binifar, Miquel de

La cuina dels ermitans

820 Literatura anglesa

* Grisham, John

La firma

* Lodge, David

Terapia

840 Literatura francesa

* Bernanos, George

L'altra història de-Mouchette

849.9 Literatura catalana

Poesia

* López Crespi, Miquel

Punt final

* Pomar, Elvira

Transparències

* Santandreu, Jaume

Tristesa amant

Novel·la

* Bezares, Miquel

Plaça d'Àfrica

* Guasp, Joan

Fa molt de fred a Quebec

* Huguet, Damià

Les fites netes

* Palau i Camps, Josep M^a

Uns lligacames negres

* Sabrafin, Gabriel

Entre el foc i el fum

* Vidal i Alcover, Jaume

Estudis de literatura medieval

850 Literatura italiana

* Eco, Umberto

La isla del día de antes

9 Geografia, Història

* Lectures mallorquines. 2on llibre

* Atlas del món

* Ferrà Perelló, Bartomeu

Ciutat ha seixanta anys (1850-1900)

* Garcías, Gina

Ramon Aguiló: memòria sentimental del canvi

* Bibiloni, Andreu

El comerç exterior de Mallorca

Llibres de coneixements

* Denou, Violeta

En TEO descobreix les bones maneres

I2 Llibres d'imaginació

* Talbot, John

El xàter embuixat

I3 Llibres d'imaginació

* Puerto, Carlos

Conspiració al Mississipi

Discs compactes

* Duke Ellington/Duke Ellington

* Messe de requiem/Giuseppe Verdi

* What's the story, morning story/Oasis

* Greatest hits/Eurythmics

* Music for all occasions/The Mavericks

* Braveheart: original motion (banda sonora)

* En Joan Petit quan balla/Cucorba

* Balades/Tomeu Penya

* Un cel més blau/Jaume Sureda

* La genial obra de Rphel Pharrer/Raphel Pharrer

* De dia i de nit/Música nostra

* Entre el mar i el vent/Uc

* Ossifar en directe/Ossifar

Vídeos

* Imatges i sons de l'aigua

* La petita locomotora

* Robin Hood: príncep dels lladres

La bibliotecària

Maria Bel Pont Riera

Horari

* Dilluns i dimarts de 16 a 20

* Dimecres i dijous de 16.15 a 20

* Divendres de 16 a 19

Associació de la Premsa Forana de Mallorca

EDICIONS
DOCUMENTA BALEAR

Universitat de les
Illes Balears

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ A LA COL·LECCIÓ LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE

Cognoms Nom

Adreça CP Població

Província Telèfon

Desitj subscriure'm a la col·lecció LA GUERRA CIVIL A MALLORCA POBLE A POBLE,
per la qual cosa faré efectiu l'import de 1.275 ptes/exemplar (PVP 1.500 ptes) mitjançant:

- ☐ Gir postal
- ☐ Oficina de Documenta Balear Pas d'en Quint, 5 entresol, 3 Tel. 71 81 23
- ☐ Associació de la Premsa Forana de Mallorca
- ☐ Domiciliació bancària (ompliu les dades del compte bancari)

Els agraré que paguin amb càrrec al meu c/c o llibreta

Núm.

Banc o Caixa

Adreça entitat

els rebuts que, en concepte de subscripció, els presenti DOCUMENTA BALEAR,

Signatura Data

MOTS ENCREUATS

Horitzontals: 1.- Persona que canta en un cor. Expressió usada per a saludar familiarment. 2.-Transportar a un nivell més alt. Mida itinerària romana equivalent a 1.482 metres. 3.-Despatx o estudi de notari. Cinc romans. Símbol de l'oxigen. 4.-Soroll que segueix al llamp. Dues de ben iguals. Hedera helix. 5.-Nom de lletra. Déu egipci. Acció de girar un lletra. Article. 6.-Nimfea. Home cruel i despietat. 7.-Maledicció pronunciada per una autoritat eclesiàstica i acompanyada d'excomunió. Consonant. 8.-Cosa rara. Roig fosc. Símbol del iode. 9.-Terminació verbal. Natural de la regió de Normandia. 10.-Consonant. Dins els dos buits següents tela les té. El principi d'ogre. Arrogant. 11.-Planta llenyosa de fulles oloroses que s'empren en infusió. 12.-Crear de nou. Nota musical.

Verticals: 1.-Que té cent anys d'existència. Mil. 2.-Fer --- una flor. Encisar. 3.-Resituir. Nota musical. 4.-Herba mediterrània de la família de les labiades, pròpia de llocs àrids. En música, que té una relació immediata amb la tònica. 5.-Pastís fet amb pa de pessic i crema de mantega, recobert amb trossets d'ametlles torrades. Camp de fesoleres. 6.-Acció de triar. Tenir amor a una persona o cosa. El principi de lector. 7.-Nom de lletra. Vocal. Dit d'algunes llavors petites. Turó escarpat acabat en planell. Deu vegades cent. Pronom. Fa com les muntanyes de --- pugen i baixen. 9.-Estació de l'any que va des del 21 de desembre al 21 de març. Al rev., títol de cortesia que s'anteposava als noms propis de persona. Un. 10.-El principi d'olfacte. Símbol de l'urani. Nom de lletra. En el calendari romà, el dia 15 de març, maig, juliol i

Maria Galmés

octubre i el 13 dels altres mesos. 11.-Arbre de fulles persistents i lanceolades, fruits en baia, cultivat com a ornamental i aromàtic. Conjunt de peces de metall que entren en el parament de la cuina. 12.-Dues vegades la primera. Discurs, paraules, en lloança d'algú o alguna cosa. Cent. Conjunció.

Solució:

Horitzontals: 1.-Corista. Hola. 2.-Elevat. Milla. 3.-Notaria. V. O. 4.-Tro. AA. Heure. 5.-E. Ra. Gir. El. 6.-Nenúfar. Neró. 7.-Anatema. G. 8.-Raresa. Bai. I. 9.-Ir. Normandia. 10.-T. Tl. Og. Urc. 11.-Mari-alluïsa. 12.-Recrear. Mi.

Verticals: 1.-Centenari. M. 2.-Olor. Enartar. 3.-Retornar. Re. 4.-Iva. Autèntic. 5.-Sara. Fesolar. 6.-Tria. Anar. Le. 7.-A. Gra. Mola. 8.-M. Hi. Bagur. 9.-Hivern. An. I. 10.-Ol. U. E. Idus. 11.-Llorer. Aram. 12.-Aa. Elogi. C. I.

BROU DE LLETRES

A S A S T R E S S A C D T
B N F M L H T F E D P F X
A P O O K I G S E R I K L
T R R P N J A A C A C D O
M A N A P T N R R R A L V
I R E D E A A E E O P Z Q
A R R R U T E N R B E G L
O E M A G E I R E I D A R
E N L E D U R O R R R E R
M I M E C S G T R S E O T
T L C A R B O N E R R T E
C O E I X O I N F T I S E
A M I R O D I X I E T I X
C F T G V B R N U I F G D
W A B R T E R F G K L D O

Apa! a cercar dins aquest embull de lletres els nom de deu oficis.

Solució:

Cuiner, forner, ferrer, fontaner, carboner, picapedrer, sastressa, torner, teixidor i moliner.

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Cuàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

*Joieria
Femenias*

*llistes de noces
objectes de regal*

*Pector Casqual, 8
Pant Llorenç
Tel. 679072*

setem. 96

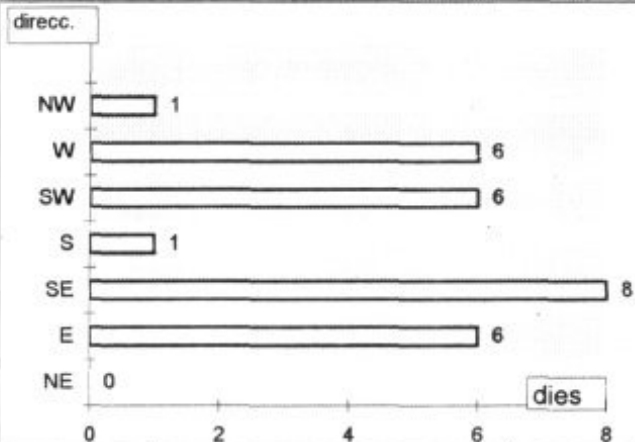
CA'N XESC
ESTACIÓ
PLUVIOMETRICA
B 480
S. LLORENÇ
DES CARDASSAR

RESUM COMPARATIU DEL MES DE SETEMBRE, 96

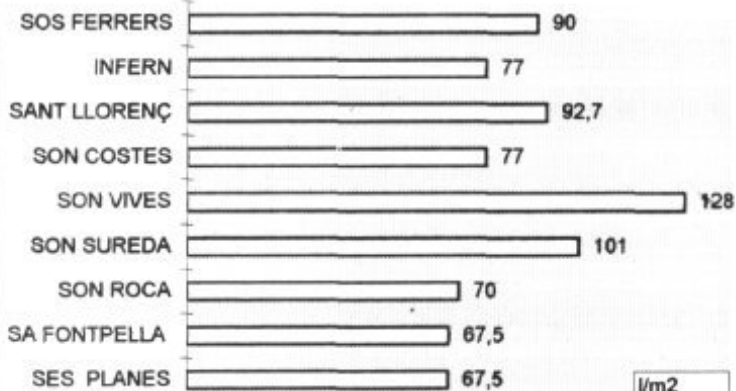
(línea superior, i setembre del 95, línea inferior)

asolellat, mig nuvol, cobert, pluja l/m2, tempestes, gelades, boirada

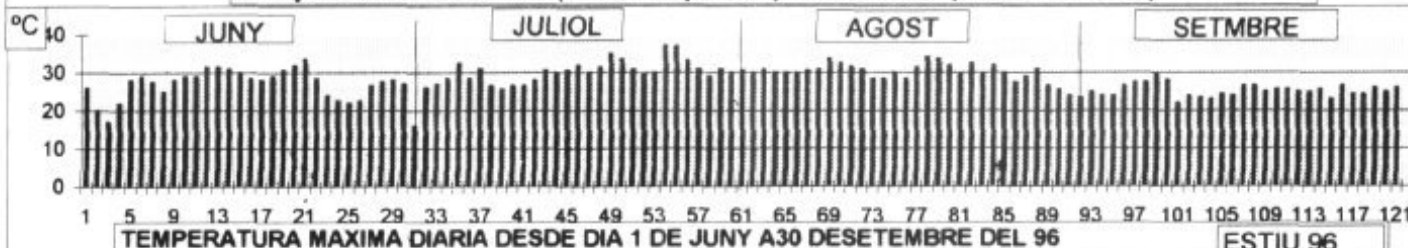
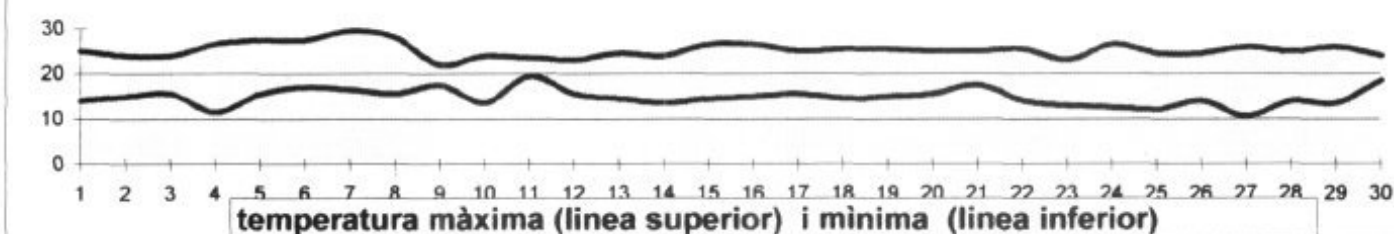
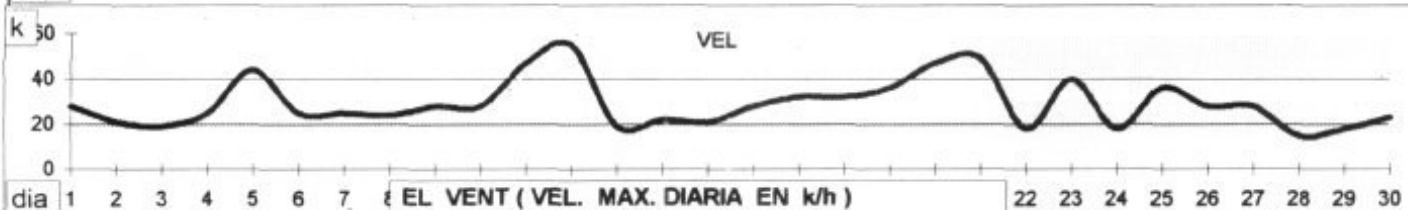
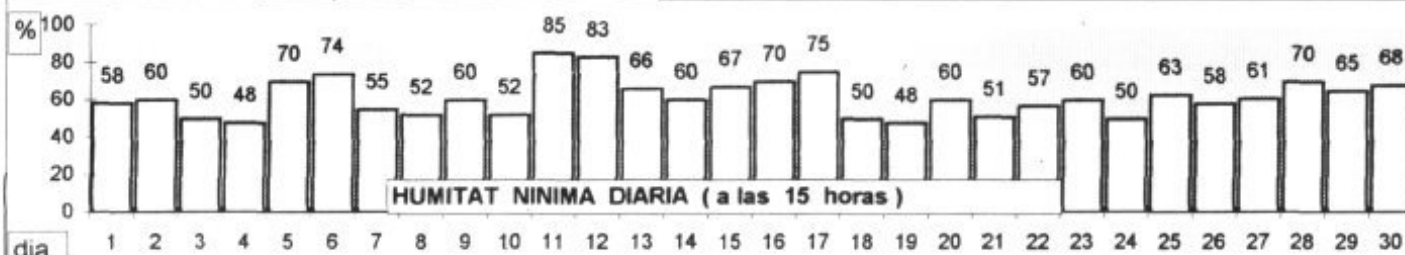
03	19	08	93	08	00	02
07	12	11	143	12	00	00

EL VENT, N.º DE DIAS I DIRECCIÓ

LA PLUJA A DIFERENTS LLOCS DEL TERME LLORENÇI l/m2

Com que les cases estan gairebé igual -exceptuant la que va caure i les façanes més arreglades-, la diferència en-

tre les dues fotografies està en la utilització del carrer: abans el vèiem ple de gent i avui està ple de cotxes. Que la

trobau petita, a la diferència?

Fotografia antiga: Biblioteca

Fotografia actual: Jaume Salas

